

Hrvatska kultura na europski pogon

Suradnja bez granica

Hrvatski umjetnici uključeni u europske tokove: Križana Brkić, Martina Munivrana, Vanja Pavlović, Nikolina Bjelić Pavlović, Nataša Rajković, Lovro Rumiha, Zvezdana Antoš i Nikolina Bilić

'Bez donacije Europske komisije iz programa Kultura 2007-2013. ne bismo mogli ugostiti tri intrigantne grupe na Eurokazu jer nam je Grad Zagreb u ovoj jubilarnoj godini, kada obilježavamo 25. godišnjicu, smanjio sredstva za 30 posto", ispričala nam je Gordana Vnuk, ravnateljica kazališnog festivala Eurokaza i nekadašnja intendantica kazališta u Cardiffu i Hamburgu.

IAKO SE U JAVNOSTI o tome malo zna, donacije iz programa Europske komisije Kultura 2007-2013. već su koristili hrvatski muzeji poput Etnografskog i Muzeja suvremene umjetnosti, te razne kulturne udruge i grupe kao što su Hrvatski institut za pokret i ples te hrvatski predstavnik na Venecijanskom bijenalu Bad Co. Svi oni posredstvom Odjela za kulturnu kontaktnu točku pri Ministarstvu kulture Hrvatske surađuju s Bruxellesom promovirajući svoje projekte i na europskoj razini. Uglavnom je riječ o različitim višegodišnjim programima u koje je uključeno nekoliko partnera iz europskih zemalja, a proračun za zadnji program

Umjetnici iz Hrvatske godinama već dobivaju novac iz EU fondova zahvaljujući kojem rade vrhunske projekte, ugošćuju strane atrakcije te nastupaju u inozemstvu

(napisala **NINA OŽGOVIĆ**
snimke **JOSIP REGOVIĆ**)

HRVATSKA JE 2010. platila članarinu od 170.000 eura a zauzvrat dobila 1.100.000 eura iz kulturnih fondova Europske komisije

► Kultura 2007-2013. iznosio je 400 milijuna eura. Na natječaj Europske komisije mogu se prijaviti samo ustanove, dakle, pravne osobe iz EU ili zemlje kandidata za EU. Države zatim moraju platiti godišnju članarinu od 170.000 eura, a Hrvatska je lani izvukla iz kulturnih fondova Europske komisije 1.100.000 eura. Princip financiranja je uvijek jednak: aplikant, odnosno, nositelj programa, mora uložiti 50 posto sredstava od tražene donacije i to mu mora osigurati lokalni partner. To može biti Ministarstvo kulture, koje je vrlo sklono pomaganju hrvatskih kulturnih projekata, zatim Grad Zagreb, neka banka ili privatni sponzor. Cilj programa također je uvijek isti: unaprjeđenje europskog kulturnog prostora, a na lokalnoj razini pomoć domaćim projektima, koji u mnogim slučajevima bez tih europskih donacija ne bi opstali.

PREMA RIJEČIMA Gordane Vnuk, nije lako dobiti donaciju Europske unije. Prijavnica je vrlo opsežna i detaljna, tako da njezino ispunjavanje zahtijeva vještinu, iskustvo i puno vremena. Primjerice, u brojnim rubrikama moraju se navesti precizne informacije o projektu, njegovu financiranju i kasnijoj promociji, o poslovanju firme, odnosno udruge ili umjetničke organizacije kao nositelja projekta, a na kraju slijedi evaluacija uspješnosti programa u lokalnoj sredini. "Europljani traže da apsolutno sve bude legalno," kaže dodavši da u aplikaciji zahtijevaju da se prilože statut firme i izvještaj o financiranju za prethodnu godinu kako bi na temelju toga mogli zaključiti hoće li određena firma biti dobar poslovni partner. Kad projekt završi, u Bruxelles se šalju svi računi kako bi se vidjelo u što je potrošen novac.

S NJOM SE SLAŽU i ostali dobitnici donacija, pa ne iznenaduje da neki unajmljuju razne konzultantske firme koje im ispunjavaju prijavnice. Križana Brkić iz Odjela za kulturnu kontaktnu točku Ministarstva kulture Hrvatske, upozorava da to ne garantira da će dobiti grant, jer se, osim uspješno prijavljenog projekta, moraju poklopiti i mnogi drugi faktori poput aktualne ili popularne teme na europskoj razini. "Neki su imali loša iskustva pa prije angažiranja potencijalnog konzultanta svakako treba provjeriti njegov CV da se ne bi dogodilo da firma specijalizirana za savjetovanje u poljoprivredi ili naftnoj industriji piše zahtjev za donaciju u kulturi", kazala je Križana Brkić. Objasnila je da EU svaku godinu posveti nekoj ideji pa je tako 2010. bila

posvećena siromaštvu, a ova 2011. volontiranju. S druge strane, komisija u Bruxellesu jako cijeni projekte koji promoviraju kulturnu raznolikost i interkulturalni dijalog u Europi.

PRIMJER ZA TO PRUŽAJU dva projekta zagrebačkog Etnografskog muzeja - "Karneval - Kralj Europe I i II" te "Poduzetnički gradovi Europe i njihove zajednice". Prvi projekt "Karneval - Kralj Europe" od 2007. vodi viša kustosica i magistrica muzeoloških znanosti Zvezdana Antoš. U programu su sudjelovali Etnografski muzeji iz Francuske, Bugarske, Makedonije i Italije, a rezultat je bila izložba "Karneval - Kralj Europe", realizirana 2009., na kojoj

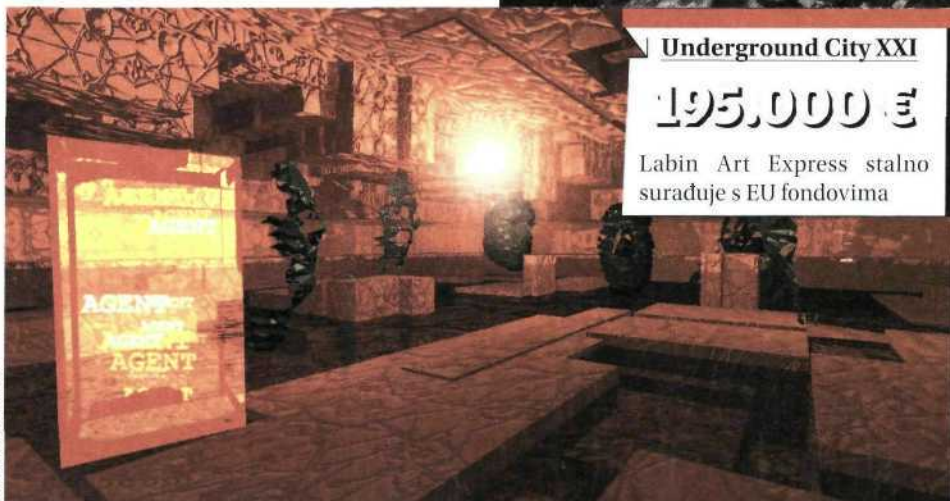

FOTO: PRIVATNA ARHIVA

su bili prezentirani karnevalski običaji, zajednički svim europskim karnevalima od Pirinejskog poluotoka do juga Italije i Balkana. Voditelj projekta uložio je 50 posto, a ostali sudionici participirali su s prosječnih 10 posto, ovisno o dogovoru. "Mi smo uložili 8000 eura, a kako se ne mora uplatiti gotovina, mi smo to riješili kroz plaće zaposlenika", objasnila je Zvezdana Antoš.

NA PITANJE što je donacija Europske unije omogućila Etnografskom muzeju, a što je time dobila Europa, odgovorila je da su to na prvom mjestu "istraživanja i rad u europskom okruženju te mobilnost kadrova, što je za muzej iznimno važno, a bez te donacije to ne bismo mogli realizirati". Svi sudionici projekta morali su napraviti istraživanja

Underground City XXI

195.000 €

Labin Art Express stalno surađuje s EU fondovima

Studentski centar

13.000 €

SC Zagreb uključen je u više projekata Europske unije

Etnografski muzej

300.000 €

Zagrebački muzej je novac dijelio s desetak partnera

FOTO: PRIVATNA ARHIVA

festivalu u Avignonu. Nakon toga projekt će biti prezentiran u osam europskih gradova, a u Zagrebu će biti pokazan u lipnju iduće godine.

KAKO NAM JE ISPRIČALA Nataša Rajković, dramaturginja te šefica kulture Studentskog centra, njihova ustanova sudjeluje u dva europska programa - "Europskoj mentorskoj kazališnoj inicijativi" pri APAP Performing Europe 2011 -2016., te programu Connection. To je međunarodni transkulturalni i interdisciplinarni program u kojem šest iskusnih umjetnika mentorira izvedbene projekte mladih kolega. "SC je odabrao dvije predstave i ugovorio ih, a predstavu Rone Žulj i Mirana Kurspahića 'Žrtve zemljopisa', kojoj sam ja bila mentor, pozvala su tri partnera na gostovanje u Zürich", kaže Nataša Rajković. "Petogodišnji Projekt Apap planiran je na budžet od pet milijuna eura, od EU je dobio 2,5 milijuna, a raspodjela sredstava ovisi o visini uloženi sredstava svakog od partnera, tako da pretpostavljamo da ćemo uspješno realizirati projekt i time dobiti sredstva koja planiramo uložiti. Za projekt Connection SC je od EU dobio 18.000 eura namijenjenih gostovanju predstava i promociju projekta, inače ne bismo mogli ugostiti predstave iz Belgije i Njemačke mladih europskih autora. Također, 'Žrtve geografije' gostovale su u Njemačkoj, Švicarskoj i Estoniji.

DEAN ZAHTILA, šef Labin Art Expressa, ispričao nam je da su do sada u dva navrata dobili potporu EU - prvi put 30.000 eura prije 15-ak godina za pokretanje Kulturnog centra "Lamparna" u bivšem rudniku, što je vjerojatno bio prvi kulturni projekt u Hrvatskoj realiziran uz potporu EU, 2009. u sklopu programa Kultura 2007-2013 za projekt "Underground City XXI - Europska interdisciplinarna platforma" 195.500 eura. "Bez pomoći fondova EU projekt ne bi bio u današnjoj fazi, ali bi se sigurno ugasio bez permanentne potpore Istarske županije zadnjih 20-ak godina, koja je mnogo prije grada Labina uvidjela vrijednost i potencijal industrijske baštine bivših Istarskih ugljenokopa", kaže Zahtila. Zahtila je objasnio: "Riječ je o projektu međunarodne kulturne suradnje u kojem su osim Labin Art Expressa, sudjelovali partneri iz Francuske, Austri-

i u drugim zemljama partnerima. Također, hrvatski projekt je predstavljen na završnoj konferenciji u talijanskom Trentu, a filmska grada prezentirana na gotovo svim festivalima etnografskog filma u Europi. "Naš film 'Karneval - Kralj Europe' dobio je prošle godine prvu nagradu za najbolji znanstveni film na festivalu u Kyotu", kaže Zvezdana Antoš.

DRUGI PROJEKT JE UKLJUČIO sedam europskih gradova te muzeje iz Berlina i Zagreba koji su proveli dvogodišnje istraživanje o malom i srednjem poduzetništvu. EU je za sve sudionike izdvojio 300.000 eura, s time da je voditelj programa uložio 50 posto, a ostali partneri po dogovoru - u prosjeku oko deset posto. Berlin se opredijelio za istraživanje o Donner kebabu, Amsterdam o lokalnim poduzetnicima, a Zagreb je izabrao temu kave, jer su kafići bili prvi oblici privatnog poduzetništva u nas. Rezultati istraživanja prezentirani su na izložbi "Idemo na kavu!"

Program "Fokus na umjetnosti i znanosti u izvedbenim umjetnostima" pokrenuo je talijanski Fondazione Pontedera Teatro, a sudjeluju, osim Eurokaza, i partneri iz Francuske, Španjolske, Slovenije i još tri iz Italije. Ideja je da se tim programom promovira nova generacija umjetnika, koji

inspiraciju nalaze u novim tehnologijama i znanosti te vizualnim umjetnostima, plesu i performansu. Zahvaljujući tom programu u Zagrebu će gostovati, između ostalih, tri vrlo intrigantne umjetničke grupe - Dewey Dell i Santasanagre iz Italije te Vincenzo Carta iz Belgije, koje djeluju na granici umjetnosti i znanosti. Na pitanje kako je Eurokaz postao partner tog projekta Gordana Vnuk je objasnila da je prvo raspisan međunarodni natječaj na kojem je izabrano 12 projekata. Oni su dobili novac za predstave ili "work in progress", što je bilo pokazano prošle godine. Zatim je u uži izbor ušlo sedam projekata, koji su dobili nove donacije te tako i mogućnost da završe svoje predstave i zatim ih pokažu na završnim prezentacijama. "Finalna prezentacija bit će u Zagrebu za vrijeme Eurokaza", kazala je Gordana Vnuk istaknuvši ekološki svjesnu predstavu "Bestiale improvviso" grupe Santasnagre temeljene na fenomenu nuklearne energije i povratku prirodi te "Gnosis" Vincenza Carte, koja objedinjuje istraživanje moždanih valova pomoću EKG elektroda i plesnu umjetnost.

NA Taj PROJEKT naslanja se i dvogodišnji program "Immercity" koji je pokrenuo Eric Joris, šef grupe Crew iz Bruxellesa, a inspiriran je radovima

je i Češke", nastavio je Zahtila. "Osnovna ideja je bila da se osnuje specifična kulturno-umjetnička zajednica na stvarnim dimenzijama i položaju bivšeg rudnika, kao živog umjetničkog djela u neprekidnom stvaranju. Projekt je realiziran putem niza radionica, laboratorija, seminara i simpozija te festivala u Labinu, Beču i Pragu, povezujući pri tom umjetnike s filozofima, ekonomistima, arhitektima, arheolozima, sociolozima i drugim stručnjacima. To je rezultiralo stvaranjem platforme u kojoj trenutno sudjeluje stotinjak ljudi iz cijelog svijeta te 3D modelom rudnika, kao i s nekoliko 3D umjetničko-utopijskih modela futurističkog Podzemnog grada u VIII. horizontu bivšeg rudnika."

ZAHTILA JE REKAO da je već započela rekonstrukcija i sanacija dijela nadzemnih prostora na Piazzalu - središnjem rudničkom kompleksu u samom centru Podlabina te da je Labin Art Express krajem 2009. uz pomoć fondacije Co-operating Netherlands Foundations for Central and Eastern Europe u potpunosti dovršio preuređenje kulturnog centra 'Lamparna', a pri kraju je i uređenje nove gradske knjižnice u prizemlju bivše upravne zgrade Istarskih ugljenokopa "Raša" u koju je Grad Labin uložio oko 17 milijuna kuna. "Do kraja godine stavit ćemo u kulturnu funkciju oko pet tisuća četvornih metara prostora", kaže Zahtila da se troškovi procjenjuju na oko četiri milijuna eura. Dodao je da će Labin Art Express raditi na arhitektonskom i izvedbenom projektu prenamjene svih podzemnih te dijela nadzemnih rudničkih lokacija, a za to

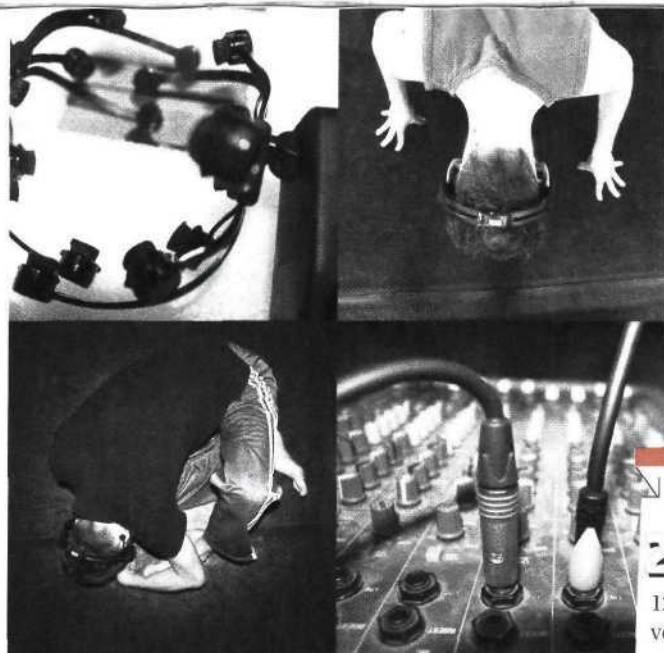

FOTO PRIVATNA ARHIVA

Eurokaz

200.000 €

12 partnera u programu za veze umjetnosti i znanosti

također očekuju potporu od EU od 2.000.000 eura. U program "Kultura 2007-2013" uključena je i Mala performerska scena, koja je postala članica međunarodne mreže Jeunes Talents Cirquez iz Pariza zahvaljujući prijme svega Festivalu novog cirkusa što ga Ivan Kralj već petu godinu organizira u Zagrebu. Izvedbeni kolektiv BadCo. već je dva puta dobio donaciju iz europskih fondova. Prije nekoliko godina bio je s još sedam partnera od Sjevernog do Crnog mora dio projekta "Seas" koji je od europskog fonda dobio maksimalna sredstva za trogodišnji program - 3.000.000 eura. BadCo. trenutno sudjeluje

je u programu »Labo 21«, koji se temelji na spajanja znanja izvedbenih umjetnosti s onima iz kongnitivnih znanosti, biologije, sociologije i filozofije. Zagrebački MSU dobio je potporu za program »Digitalizacije ideja«, odnosno stvaranju arhiva neoavangardnih i konceptualnih praksi, a rezultat će biti internetski portal na četiri jezika s oko 500 radova. Tu je i udruga Kulturtreger, koja partnerima iz Srbije, Crne Gore i BiH sudjeluje u projektu »Criticize this« što podrazumijeva umjetničku kritiku te obrazovanja s područja književnosti, vizualnih i izvedbenih umjetnosti.